

Sprawa T-297/02

ACEA SpA przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich

Pomoc państwa — System pomocy przyznanej przez władze włoskie niektórym przedsiębiorstwom użyteczności publicznej w formie zwolnień podatkowych i pożyczek o preferencyjnym oprocentowaniu — Decyzja uznająca pomoc za niezgodną ze wspólnym rynkiem — Skarga o stwierdzenie nieważności — Indywidualne oddziaływanie — Dopuszczalność — Pomoc istniejąca lub nowa pomoc — Artykuł 87 ust. 3 lit. c) WE

Wyrok Sądu Pierwszej Instancji (ósma izba w składzie powiększonym) z dnia
11 czerwca 2009 r. II - 1687

Streszczenie wyroku

1. *Skarga o stwierdzenie nieważności — Osoby fizyczne lub prawne — Akty dotyczące ich bezpośrednio i indywidualnie — Decyzja Komisji zakazująca wprowadzenia systemu pomocy sektorowej*
(art. 230, akapit czwarty WE)
2. *Pomoc przyznawana przez państwa — Badanie przez Komisję — Badanie systemu pomocy w ogólności — Dopuszczalność*
(art. 88 WE)

3. *Pomoc przyznawana przez państwa — Wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi — Naruszenie konkurencji — Kryteria oceny*
(art. 87 ust.1 WE)
4. *Pomoc przyznawana przez państwa — Pomoc nowa i pomoc istniejąca — Kwalifikacja jako nowej pomocy*
(art. 88 WE; rozporządzenie Rady nr 659/1999, art. 1 lit. b) ppkt i), v))
5. *Pomoc przyznawana przez państwa — Decyzja Komisji stwierdzająca niezgodność systemu pomocy ze wspólnym rynkiem — Obowiązek odzyskania całości kwot uzyskanych przez beneficjentów tego systemu — Brak*
(art. 88 ust. 2 WE)

1. Osoba fizyczna lub prawna, która nie jest adresatem decyzji, może utrzymywać, że decyzja ta dotyczy jej indywidualnie tylko wtedy, gdy ma ona wpływ na jej sytuację ze względu na szczególne dla niej cechy charakterystyczne lub na sytuację faktyczną, która odróżnia ją od wszelkich innych osób i w związku z tym indywidualizuje w sposób podobny jak adresata decyzji.

Jednakże jeżeli rozpatrywana decyzja dotyczy przedsiębiorstwa nie tylko jako przedsiębiorstwa działającego w danym sektorze i potencjalnego beneficjenta omawianego systemu pomocy, ale również jako rzeczywistego beneficjenta pomocy indywidualnej przyznanej na podstawie tego systemu, której to odzyskanie zostało nakazane przez Komisję, rzeczona decyzja dotyczy tego przedsiębiorstwa indywidualnie, a zatem jego skarga na tę decyzję jest dopuszczalna.

Przedsiębiorstwo nie ma w zasadzie legitymacji do wniesienia skargi o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji zakazującej wprowadzenia systemu pomocy sektorowej, jeżeli decyzja ta dotyczy przedsiębiorstwa wyłącznie z powodu jego przynależności do tego sektora oraz posiadanego przez nie charakteru potencjalnego beneficjenta wspomnianego systemu pomocy. W odniesieniu do tego rodzaju przedsiębiorstwa taka decyzja stanowi bowiem środek o charakterze ogólnym, stosowany w określonych obiektywnie sytuacjach oraz wywołujący skutki prawne względem pewnej kategorii osób określonych w sposób ogólny i abstrakcyjny.

(por. pkt 42–44)

2. W wypadku systemu pomocy Komisja może ograniczyć się do zbadania ogólnych i abstrakcyjnych cech spornego systemu bez obowiązku badania każdego szczególnego przypadku jego zastosowania, aby sprawdzić, czy system ten zawiera elementy pomocy.

Jeśli chodzi o jeden system pomocy obejmujący wiele sektorów, a nie o różne systemy pomocy sklasyfikowane według rodzaju działalności lub danego rynku, Komisja nie jest zobowiązana do uwzględnienia każdego rodzaju działalności lub rynku w celu dokonania oceny skutków rozpatrywanego systemu. Podobnie Komisja nie jest zobowiązana do badania systemu pomocy, dokonując jednocześnie oceny indywidualnych przypadków jego zastosowania, tym bardziej że taki obowiązek mógłby osłabić skuteczność jej uprawnień kontrolnych w zakresie pomocy państwa.

(por. pkt 62, 64, 65)

3. Komisja nie jest zobowiązana — w trakcie badania, czy dana pomoc wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi i zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji — do wykazania faktycznego wpływu tej pomocy na wymianę handlową między państwami członkowskimi i rzeczywistego zakłócenia konkurencji, lecz jedynie do zbadania, czy owa pomoc może mieć wpływ na tę wymianę handlową i zakłócać konkurencję.

W wypadku systemu pomocy Komisja może ograniczyć się do zbadania cech charakterystycznych danego systemu, aby ocenić w uzasadnieniu swojej decyzji, czy ze względu na przewidziane przez ten system szczegółowe zasady może on przysparzać korzyści głównie przedsiębiorstwom uczestniczącym w wymianie handlowej między państwami członkowskimi.

Ponadto wszelka pomoc przyznana przedsiębiorstwu, które prowadzi działalność na rynku wspólnotowym, może prowadzić do zakłócenia konkurencji i wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Nie istnieje próg lub procent, poniżej którego można uznać, że wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi nie zachodzi. Stosunkowo niewielkie znaczenie pomocy lub stosunkowo niewielki rozmiar przedsiębiorstwa będącego beneficjentem pomocy nie wykluczają bowiem a priori ewentualnego wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

Jeśli chodzi o przesłankę dotyczącą wpływu na międzypaństwową wymianę handlową, fakt, iż dane przedsiębiorstwo będące beneficjentem środka państwowego prowadzi samo działalność na jego rynku krajowym lub na terytorium jego pochodzenia, nie jest rozstrzygający. Dany środek wpływa bowiem na międzypaństwową wymianę handlową, jeżeli przedsiębiorstwa mające siedzibę w innych państwach członkowskich mają mniejsze szanse na świadczenie usług na rynku danego państwa członkowskiego.

(por. pkt 83–86, 96)

4. Zarówno z treści, jak i z celów przepisów art. 88 WE wynika, iż za pomoc istniejącą w rozumieniu art. 88 ust. 1 WE należy uznać pomoc, która istniała przed dniem wejścia w życie traktatu WE, oraz pomoc, która mogła zostać prawidłowo wdrożona na warunkach przewidzianych w art. 88 ust. 3 WE; za nową pomoc podlegającą

obowiązkowi zgłoszenia przewidzianemu w art. 88 ust. 3 WE należy zaś uznać środki zmierzające do przyznania lub zmiany pomocy, przy czym zmiany mogą dotyczyć albo pomocy istniejącej, albo pierwotnych planów pomocy zgłoszonych Komisji. Jeśli zmiana ma wpływ na samą istotę systemu pierwotnego, system ten zostaje przekształcony w nowy system pomocy. Jednakże nie ma mowy o takiej istotnej zmianie, gdy nowy element daje się wyraźnie oddzielić od systemu pierwotnego.

Co się tyczy systemu pomocy ustanowionego po wejściu w życie traktatu WE i dotyczącego szczególnej kategorii przedsiębiorstw, obejmującego szereg sektorów, nie można wymagać od Komisji przeprowadzenia badania w odniesieniu do każdego sektora. W konsekwencji nie można wykluczyć możliwości uznania pewnych szczególnych przypadków za pomoc istniejącą.

(por. pkt 113, 117, 127)

5. Zniesienie bezprawnie przyznanej pomocy poprzez jej odzyskanie, jak również zapłata należnych od jej kwoty odsetek stanowią logiczną konsekwencję stwierdzenia niezgodności tej pomocy ze wspólnym rynkiem. Tak jest zarówno w wypadku pomocy indywidualnej, jak i w wypadku pomocy wypłaconej w ramach systemu pomocy.

Jednakże ogólna i abstrakcyjna analiza systemu pomocy nie wyklucza tego, iż w indywidualnym przypadku kwota przyznana na podstawie tego systemu będzie wyłączona spod zakazu przewidzianego w art. 87 ust. 1 WE, na przykład ze względu na fakt, iż przyznanie pomocy indywidualnej podlega regułom *de minimis*.

O ile w wypadku gdy Komisja wydaje decyzję uznającą pomoc za niezgodną ze wspólnym rynkiem, rola władz krajowych ogranicza się do wykonania tej decyzji i nie dysponują one w tym względzie żadnym zakresem swobodnego uznania, o tyle władze krajowe mogą uwzględnić te zastrzeżenia przy wykonywaniu rzeczowej decyzji. W konsekwencji Komisja nakazuje wyłącznie odzyskanie pomocy w rozumieniu art. 87 WE, a nie kwot, które pomimo wypłacenia ich w ramach danego systemu nie stanowią pomocy lub stanowią pomoc istniejącą lub zgodną ze wspólnym rynkiem na podstawie rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych lub reguł *de minimis* czy też innej decyzji Komisji.

Sąd krajowy jest uprawniony do dokonania wykładni pojęcia pomocy i pomocy istniejącej i będzie mógł orzec w przedmiocie ewentualnych szczególnych okoliczności takiego czy innego przypadku, występując w razie potrzeby do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym.

(por. pkt 159–163)